

απολλάγματα, για πόλεμους και θανάτους. Και μέσα σε αυτή τη διαμορφωμένη κατάσταση τα ερευνητικά ινστιτούτα έχουν τη σημαντική θέση που τους αντιστοιχεί.

Κεντρική σχεδιαστική στην εξωτερική πολιτική του ελληνικού κράτους κατέχει ο επεκτατικός του πρωταρχικού στην ευρωπαϊκή περιοχή της Βαλκανικής. Η οικονομική διάθεση στα βαλκανικά κράτη είναι η μόνιμη απειλή και πολιτικά χαρακτηριστικά από τη στιγμή που εφευρέθηκαν και ελέγχονται από το ελληνικό κράτος και νεοελληνικά οργανισμούς και ελέγχονται από το ελληνικό κράτος (πρώην, αλβανικά, καπιταλιστικά κράτη εντός κράτους (πρώην, αλβανικά, καπιταλιστικά κράτη εντός κράτους (πρώην, αλβανικά, καπιταλιστικά κράτη εντός κράτους...))

Σεπτέμβριο του περασμένου έτους, στο τελικό στάδιο της διαδικασίας, αναγκαστικά της αξίας του καθάρους και της γλώσσας, κατάφερε για να καθάρσει τις σκέψεις, υπάρχει και η λογική φωνή αλλά είναι λογικό του να αφορά την άσκηση εξουσίας του κράτους, η οποία είναι η πραγματική εξουσία του κράτους και της κρατικής εξουσίας του κράτους και της κρατικής εξουσίας του κράτους...

Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΙΕΑΜΕΠ)

Το ΕΙΕΑΜΕΠ δημιουργήθηκε το 1988 μετά από χρόνια πορεία πανεπιστημιακών, δημοσιογράφων, στρατιωτικών, διπλωματών, χωρικών και άλλων κλάδων του ίδιου εθνικού. Η αρχική του και η αντικείμενα του «αμυντικής» και «εξωτερικής» πολιτικής στα όρια που εφάρτε το Ίδρυμα μεταξύ στρατιωτικής και πολιτικής εξουσίας.

...αποτελεί ένα... ουσιαστικό... με την ανάπτυξη της στρατιωτικής και πολιτικής... και...

Tanks, banks και think tanks

ή πώς το πάντειο πανεπιστήμιο συμβάλλει στη χάραξη της εξωτερικής πολιτικής του ελληνικού κράτους

Η συμβολή του πανεπιστημίου και της επιστημονικής έρευνας στις σύγχρονες ανάγκες του καπιταλισμού

εισήγηση της εκδήλωσης που πραγματοποιήθηκε από το αντιεξουσιαστικό στέκι παντείου στις 12 Δεκεμβρίου του 2008 με αφορμή την σχετική έκδοση μπροσούρας

Ορμώμενοι απ' τις ανήσεις και τις επιθυμίες μας,

Να συνεργαστούμε ελεύθερα, να συμπράξουμε και να αυτοοργανωθούμε,

για να αντιταχθούμε έμπρακτα στην κεκαλλυμένη βία

κάθε επιστημονικής βεβαιότητας, σε κάθε είδους αυθεντία,

σε κάθε "πάνσοψη πραγματογνωμοσύνη" και εν τέλει

στο κράτος και κάθε εξουσία που μας θέλει συνεργάσιμους,

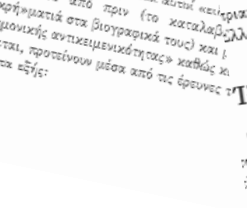
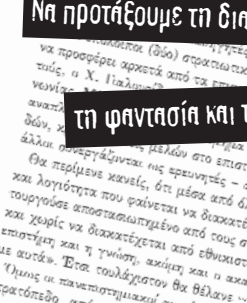
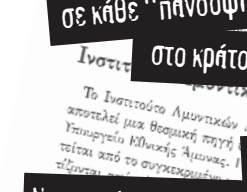
εθελόδουλους και παθητικούς, δικασμένους και κατακερματισμένους.

Να προτάξουμε τη διαφορετικότητα, τη μοναδικότητα, την αυθόρμητη πρωτοβουλία,

τη φαντασία και την αυτόνομη δράση, σκοποί και μέσα της ανθρώπινης ελευθερίας.

Ίδρυμα Μεσογειακών Μελετών (I.M.M.)

Το Ίδρυμα μεσογειακών μελετών (I.M.M.) είναι ένα από τα ινστιτούτα που ανέλαβε την επιστημονικοποίηση των διεθνών σχέσεων του ελληνικού κράτους με ιδιαίτερη έμφαση στα Βαλκάνια και στον Μεσογειακό χώρο. Το I.M.M. διαφέρει από τα άλλα μεσογειακά ινστιτούτα...

Κατά τον 19ο αιώνα, οι άνθρωποι που καταπάνονταν με την επιστήμη συνήθιζαν να προσεγγίζουν πολλά πεδία γνώσης ταυτόχρονα, σε τέτοιο βαθμό, που μπορούσαν να οριστούν ως «παν-επιστήμονες». Στην πορεία ανάπτυξης του καπιταλισμού και των ολοένα και αυξανόμενων αναγκών του, αυτό όχι μόνο έχει εξαλειφθεί, αλλά συμβαίνει ακριβώς το αντίστροφο: έχει πλέον δημιουργηθεί ένα πανεπιστήμιο άκρατης εξειδίκευσης και μερικής γνώσης.

Η γνώση δεν αποκτάται πια μέσω των εμπειρικών εργασιακών σχέσεων και των κοινωνικών σχέσεων της κοινότητας ή της οικογένειας, αλλά «προσφέρεται» μέσα σε ένα συγκεκριμένα δομημένο και ιεραρχημένο σύστημα, το εκπαιδευτικό, ως ένας ιδεολογικός μηχανισμός του κράτους που διαιωνίζει τις ανισότητες, αναπαράγει τις διαχωρισμένες θέσεις διευθυνόντων-εκτελεστών και καλλιεργεί τον ανταγωνισμό μέσω της αξιολόγησης...

Το πανεπιστήμιο, αποτελώντας την τελευταία βαθμίδα της εκπαιδευτικής διαδικασίας και την πλέον απαραίτητη-μερικές φορές ανομολόγητα-προϋπόθεση κοινωνικής αποδοχής, αναλαμβάνει τόσο το δομικό ρόλο της εισαγωγής, της εμπέδωσης και της ενσωμάτωσης στις καθεστωτικές εργασιακές και κοινωνικές συνθήκες, όσο και της παραγωγής του «επιστημονικού λόγου», του λεγόμενου αντικειμενικού, του λόγου αυτού, που θα ευνοήσει την επιχειρηματική ανάπτυξη του κεφαλαίου και θα προωθήσει κεκαλυμμένα τις ανάγκες της κρατικής πολιτικής. Για τη συλλογική συνείδηση, αντικειμενικός είναι βέβαια μόνο ο λόγος που προέρχεται από το πανεπιστήμιο, καθώς αυτό μονοπωλεί επιτυχώς τις ερευνητικές διαδικασίες.

Ο καπιταλισμός, με «δούρειο ίππο» τις θετικές επιστήμες και με βάσει αυστηρά προκαθορισμένων διαδικασιών έρευνας, ορίζει την παραγωγή της «αντικειμενικής» γνώσης. Αυτό το παράδειγμα ακολουθούν και οι κοινωνικές επιστήμες, για να γίνουν αποδεκτές ως έγκυρες.

Με φάρο της την αναζήτηση της μίας και μοναδικής αλήθειας, η επιστήμη υπηρετεί την ανθρωπότητα, με ουδετερότητα, αποστασιοποίηση και αντικειμενικότητα. Έτσι έχει κανονικοποιηθεί στον κοινό νοη. Ωστόσο, είναι τουλάχιστον αφελές να πιστέψει κανείς πόσο ουδέτερα δρουν όλοι αυτοί οι φορείς της επιστήμης όταν χρηματοδοτούνται από επιχειρήσεις και εταιρίες και πόσο αντικειμενική είναι μια γνώση από κατευθυνόμενες έρευνες, όταν ακόμα και τα αποτελέσματά τους μπορούν εύκολα να επιλεχθούν πριν καν τη διεξαγωγή τους...

Προφανώς και η γνώση δεν είναι αντικειμενική: η γνώση διαμορφώνεται

Το αντιεξουσιαστικό στέκι παντείου βρίσκεται στο ισόγειο του γυάλινου κυρίου. Μπορείτε να το βρείτε ανοιχτό, σίγουρα, κάθε Δευτέρα και Τρίτη μετά τις 13.30. Στο χώρο λειτουργεί αρχείο εντύπων του αντικαθεστωτικού χώρου καθώς και δανειστική βιβλιοθήκη. Μπορείτε να επικοινωνήσετε μαζί μας και στο mail st_pan@yahoo.gr.

δυναμιπιστικού κοινωνικού κλίματος στη δεδομένη ιστορικοπολιτική συγκυρία, αναδεικνύονται διαδικασίες και πρακτικές ανταγωνιστικές προς το κυρίαρχο μοντέλο. Τα βέλη της κριτικής και της αμφισβήτησης στρέφονται κυρίως ενάντια στον ιεραρχημένο και έντονα εκμεταλλευτικό χαρακτήρα της ερευνητικής εργασίας, τις πατερναλιστικές σχέσεις, την πυραμιδωτή οργάνωση, καθώς και στο σύνολο των ταξικών, φυλετικών και έμφυλων διακρίσεων που λαμβάνουν χώρα στο εσωτερικό της. Επίσης, η στοχοθεσία του επιτελούμενου επιστημονικού έργου, η φιλοσοφία της επιστημονικής κουλτούρας καθώς και το περιεχόμενο και ο αξιακός προσανατολισμός της εκπαιδευτικής πράξης μπαίνουν στο στόχαστρο της έμπρακτης αμφισβήτησης. Επιδιώκεται έτσι, η ανεξαρτησία της επιστήμης από το στρατιωτικό ζυγό, η απομυθοποίηση

της τιμητικής της ουδετερότητας και η πολιτικοποίηση των σχετικών ζητημάτων, όπως και η ανάδειξη του ιδεολογικού χαρακτήρα της διδασκόμενης γνώσης (συμβολή στην αναπαραγωγή κοινωνικών ανισοτήτων, στερεοτύπων κλπ).

Σε μια κοινωνία ελέγχου και επιτήρησης, με την εγκαθίδρυση του κράτους της ασφάλειας και τις βίαιες απόπειρες καπιταλιστικής αναδιαρθρώσεως, η πρότυπη οργάνωση των θεσμών εκπαίδευσης και έρευνας, των φορέων της γνώσης αναδεικνύεται σε αιχμακή συνιστώσα της κεφαλαιο-κρατικής κυριαρχίας. Στο

σύνολο αυτών των δομών, η οργάνωση του διαθέσιμου εμπειρικού υλικού, η διερεύνηση της ανθρώπινης κοινωνικής συμπεριφοράς, η δημιουργία πολλαπλών δυνατοτήτων γνώσης και στρατηγικών σχεδιασμών, αποτελούν λειτουργίες που τίθενται στην υπηρεσία της εκάστοτε εξουσίας. Η φύση της επιστημονικής γνώσης να αντικειμενοποιεί και να οριοθετεί τον κόσμο με τα δικά της κριτήρια, η ιδιότητα του επιστημονικού λόγου να ομογενοποιεί και να καθολικεύει, εφάπτεται στη φύση του λόγου της εξουσίας, ενδυναμώνοντάς τον, παρέχοντάς του ένα απ' τα αποτελεσματικότερα και πολυτιμότερα εργαλεία.

Κάθε προσπάθεια εναντίωσης σ' αυτές τις λειτουργίες, κάθε απόπειρα αποδόμησης και απομυθοποίησης του πανεπιστημίου και των συναφών θεσμών, κάθε ψήγμα αντίστασης στις κυρίαρχες δομές θα μας βρίσκει στο πλάι του.

μέσα από τον κοινωνικοταξικό ανταγωνισμό και κατασκευάζεται ή ανα-σχηματίζεται μέσα στις συνθήκες που τη γεννούν.

Η επιστημονική έρευνα είναι το σύνολο των πειραματικών και θεωρητικών ενεργειών που διερευνούν τους νόμους και τις τάσεις που διέπουν τη φύση και την κοινωνία. Η κληρονομιά επιστημονικών γνώσεων προερχόμενη από κέντρα «επιστημονικής» έρευνας της κλασικής αρχαιότητας όπως η Πυθαγόρεια σχολή, το Αριστοτελικό λύκειο ή το μουσείο της Αλεξάνδρειας, διασώθηκε στο Μεσαίωνα και μεταδόθηκε από τα μοναστήρια και αργότερα τα πανεπιστήμια, τα οποία επεξεργάστηκαν και στοιχεία της ισλαμικής παράδοσης. Από την Αναγέννηση, μέσα απ' την ανάγκη ορισμένων ανθρώπων (Λ. Ντα Βίντσι) για ενοποίηση θεωρητικής και εμπειρικής γνώσης, την εκτεταμένη διάδοση των γνώσεων, την επέκταση της ερευνητικής δραστηριότητας πέρα απ τα όρια της διδασκαλίας, την πολυπλοκότητα και το κόστος που συνεπάγεται αυτή η ανάπτυξη, η έρευνα μετατρέπεται σε ομαδική δραστηριότητα επιχορηγούμενη από το δημόσιο και τα αρμόδια Ινστιτούτα. Η συντονισμένη διεξαγωγή της επιστημονικής έρευνας αποτελεί πλέον κύριο μέλημα όλων των ανεπτυγμένων κρατών και λαμβάνει χώρα σε σύγχρονα εργαστήρια ενισχυόμενη απ' τα πανεπιστημιακά Ινστιτούτα.

Η δραστηριότητα των Ινστιτούτων καθώς και της έρευνας γενικότερα επεκτείνεται σε ολόένα και πιο πολλούς τομείς όπως οικονομία, διεθνείς σχέσεις, εκπαίδευση κ.λ.π. Αυτές οι ενισχυτικές δομές αντλούν το επιστημονικό τους προσωπικό από τα πανεπιστήμια (καθηγητές, φοιτητές), αποτελούνται όμως κι από κρατικούς αξιωματούχους και στελέχη επιχειρήσεων, μία διόλου τυχαία σύνθεση, καθώς η σύμπλευση των ερευνητικών διαδικασιών με τις ανάγκες κράτους και κεφαλαίου είναι αυτονόητη.

Στο πλαίσιο των ερευνητικών προγραμμάτων των Ινστιτούτων, που χρηματοδοτούνται από κράτος και ιδιωτικά κεφάλαια, αναπτύσσεται ένας συνδυασμός εκπαίδευσης, έρευνας και εργασίας (κακοπληρωμένος), όπου επικρατούν σχέσεις ανταγωνισμού, πατερναλισμού και εκμετάλλευσης.

Στα πανεπιστήμια, το περιεχόμενο της διδασκόμενης γνώσης καθορίζεται σ' ένα βαθμό απ' τις ανάγκες της έρευνας που είναι ευθυγραμμισμένη με τις επιδιώξεις των θεσμών και της αγοράς. Ουσιαστικά, προπτυχιακοί, μεταπτυχιακοί, διδάκτορες, καθηγητές, ερευνητές και επιστήμονες κάθε είδους (στο βαθμό εμπλοκής του καθενός) συνεργάζονται σε μεγάλη κλίμακα, μελετούν, σχεδιά-

σχεδιάζουν, εφαρμόζουν, πειραματίζονται και παράγουν τη γνώση και τις τεχνικές που θα τροφοδοτήσουν τα πεδία της καπιταλιστικής ανάπτυξης (τηλεπικοινωνίες, μεταφορές, στρατιωτική τεχνολογία, πληροφορική, αυτοματισμοί, βιοτεχνολογία και τόσα άλλα).

Ξέρουμε πλέον ότι καθώς αυξάνεται η συνθετικότητα του συστήματος κυριαρχίας σε όλα τα επίπεδα, το κεφάλαιο γνώση αποκτά πρωταρχικό ρόλο στη ροή του και αξία μεγαλύτερη απ' το σταθερό κεφάλαιο. Με τον κατακλυσμό της πληροφορίας και την υπερπαραγωγή κωδίκων και αναγκών, η γνώση καθίσταται διαρκώς και πιο κατακερματισμένη (στο χώρο και στο χρόνο), προσανατολισμένη στις εξειδικευμένες επιδιώξεις των εξουσιών. Η επιστημονική έρευνα παράγοντας έργο σε πολλαπλά επίπεδα αποτελεί αστείρευτη πηγή κεφαλαίου γνώσης άρα και τομέα παραγωγής του «δημοφιλέστερου» προϊόντος στον πλανήτη. Αποτελεί έτσι κι αλλιώς ένα πεδίο αγοραπωλησίας προϊόντων (υλικών, εξαρτημάτων κ.α) και κερδοφόρο τομέα επενδύσεων. Η έρευνα παίζει ρόλο δημιουργού δυνατοτήτων νέων παραγωγικών δυνάμεων και βελτιστοποίησης των υπάρχοντων, καθώς αναπτύσσει την τεχνολογία και οδηγεί στην ανακάλυψη νέων φυσικών πόρων. Η συμβολή της έτσι στη επεκτατική διαδικασία του κεφαλαίου, παράλληλα με τη θεσμική επιβολή και την εκμετάλλευση που αυτή συνεπάγεται είναι δεδομένη. Η επιστημονική έρευνα δεν μπορεί να ειδικωθεί ξεχωριστά απ' τις υλικότεχνικές πραγματώσεις της, την τεχνολογία. Η τεχνολογία μεταβάλλει την υλική βάση των κοινωνιών, άρα και τις κοινωνικές σχέσεις και είναι σαφές ότι θέτει στη διάθεση των κυρίαρχων ορισμένα μέσα απ' τα οποία αντλούν έλεγχο και εξουσία (οι κάμερες παρακολούθησης στους δρόμους, τα βιομετρικά διαβατήρια, οι παρακολουθήσεις μέσω κινητών τηλεφώνων, μερικές απλούστερες τεχνολογικές εφαρμογές έχουν εισχωρήσει εξ' ολοκλήρου στις «ανεπτυγμένες» κοινωνίες). Από τις απόπειρες εφαρμογής των νέων τεχνολογιών (τηλεματική τεχνολογία, γενετική τεχνολογία κ.α) στο πλέγμα εργασία-παραγωγή-κυκλοφορία-κατανάλωση καθώς και στο σύνολο των κοινωνικών σχέσεων έχουν προκύψει αλλαγές και νέες δυνατότητες που τα αποτελέσματα τους μελλοντικά είναι τελείως απρόβλεπτα απο οποιονδήποτε.

Φυσικά σύμφωνα με τον κυρίαρχο λόγο η επιστημονική έρευνα ταυτίζεται με την ανάπτυξη και την πρόοδο της ανθρωπότητας, έννοιες αφηρημένες και μυθοποιητικές, καθώς αποκρύπτουν την εγγενή εξουσιαστική φύση της επιστημονικοτεχνικής προόδου, συγκαλύπτουν τον ταξικό χαρακτήρα της υπερπαραγωγής γνώσης-πληροφορίας και της επιβαλλόμενες σχέσεις κατοχής-απο-

κλεισμού και αποσκοπούν στην αυτοδικαίωση του κυρίαρχου συστήματος. Όσο για τα θαυμαστά επιτεύγματα της προόδου της επιστήμης, απ' την κατάκτηση της σελήνης μέχρι τον Μεγάλο Επιταχυντή Αδρονίων δεν είναι παρα οι τελετές-μυστήρια μιας κάστας αρχιερέων-ειδικών που η επιδεικτική τους δύναμη στοχεύει στην ψυχαναγκαστική υποταγή των ανθρώπων.

Παράλληλα με την εντατικοποίηση των ρυθμών της επιστημονικής έρευνας τη δεκαετία του 1960-'70, αναπτύσσεται κι ένα σύγχρονο ρεύμα κριτικής μέσα στην επιστημονική κοινότητα.

Μετά τον Μάη του '68 σε Γαλλία και Ιταλία πραγματοποιούνται καταλήψεις ερευνητικών εργαστηρίων καθώς λαμβάνουν χώρα απόπειρες ανάπτυξης αυτοδιευθυνόμενων επιστημονικών συλλογών με την συμμετοχή και των εργατών (επιτροπή Δράσης του Αστεροσκοπείου του Μεντιόν). Χαρακτηριστική στιγμή αποτελεί η απεργία στο εργαστήριο της πολυτεχνικής Σχολής Λεπρένς-Ρενγκέ το 1969, όπου σε συνθήκες εντατικοποίησης της εκμετάλλευσης μέσα στα εργαστήρια και με αφορμή την απόλυση 5 τεχνικών, ξεπήδησε ένας απεργιακός αγώνας που κορυφώθηκε με μαζική απεργία πείνας. Στη Μ. Βρετανία, παράλληλα με την εκστρατεία ενάντια στον χημικό-βιολογικό πόλεμο, αναπτύσσονται ομάδες πίεσης (που χρησιμοποιούν ποικίλες αγωνιστικές μεθόδους). Στις Η.Π.Α. επίσης, η επιστημονική συλλογή Χάνυγουελ ανέλαβε τον ρόλο της διαρκούς συνειδητοποίησης των εργατών-τεχνικών του εργοστασίου της, ενάντια στην παραγωγή όπλων για το Βιετνάμ.*

Στο πλαίσιο των κινητοποιήσεων στον «επιστημονικό χώρο», αλλά κι ενός δυ-

* Επιστήμη και Ιδεολογία, συλλογή κειμένων των Αλαίν Ζωμπέρ και Ζαν-Μαρκ Λεβύ Λεμπλόν, εκδόσεις Ελεύθερος Τύπος